

Směrnice Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k integraci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do škol a školských zařízení

Návrh dokumentu

Směrnice stanovuje podmínky zajištění procesu integrace dětí, žáků, studentů se speciálními vzdělávacími potřebami do mateřských škol, základních škol, speciálních škol, středních škol a vyšších odborných škol (dále jen „škol“).

I.

Úvodní ustanovení

1. Dítě, žák, student se speciálními vzdělávacími potřebami je dítě, žák, student se zrakovým, sluchovým, tělesným nebo mentálním postižením, s vadami řeči, s více vadami¹, s lékařskou diagnózou autismus, žák nebo student se specifickými poruchami učení a/nebo chování, dítě, žák, student zdravotně postižený z důvodu dlouhodobé nebo chronické nemoci (dále jen „žák“), u kterého byly speciální vzdělávací potřeby zjištěny na základě psychologického a speciálně pedagogického vyšetření.
2. Psychologické a speciálně pedagogické vyšetření žáka provádí se souhlasem jeho zákonného zástupce nebo osoby zodpovědné za jeho výchovu (dále jen „zákonný zástupce“) pedagogicko-psychologická poradna (dále jen „PPP“), speciálně pedagogické centrum (dále jen „SPC“), středisko výchovné péče (dále jen „SVP“) zařazené do sítě škol, školských zařízení a předškolních zařízení MŠMT.
3. Výsledek psychologického a speciálně pedagogického vyšetření spolu s případným doporučením odborného lékaře žáka je východiskem pro zajištění nezbytné speciálně pedagogické a psychologické péče žákovi v průběhu jeho vzdělávání.
4. Individuální integraci se rozumí vzdělávání žáka ve třídě běžné mateřské školy, základní školy, střední nebo vyšší odborné školy, která není samostatně určena pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.
5. Integraci se dále rozumí vzdělávání žáka ve speciální třídě nebo specializované třídě zřizované podle zvláštních předpisů². V některých vyučovacích předmětech se žáci mohou vzdělávat společně s ostatními žáky školy a jsou zapojeni do všech aktivit mimo vyučování.
6. Jako integrace je chápáno též vzdělávání žáka ve třídě speciální školy samostatně určené pro žáky s jiným druhem či v případě mentálního postižení s jiným stupněm postižení.

¹ Charakteristika postižení více vadami, č.j. 25 602/97-22. Věstník MŠMT č. 8/97.

² § 5 vyhlášky 291/91 Sb., o základní škole, ve znění pozdějších předpisů.

§ 1 vyhlášky 354/91 Sb., o středních školách.

§ 4 vyhlášky 35/192 Sb., o mateřských školách.

-
7. Proces integrace žáků je podpořen poradenskými službami, které poskytuje zejména SPC, PPP, SVP zařazené do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení MŠMT.

II.

Organizační zabezpečení

1. Vzdělávání individuálně integrovaného žáka se doporučuje uskutečňovat podle individuálního vzdělávacího programu (dále jen „IVP“).³
2. IVP je vypracován před nástupem žáka do školy, nejpozději však jeden měsíc po nástupu žáka do školy.
3. IVP vypracovává ve spolupráci se SPC, PPP, SVP a zákonnými zástupci žáka, případně se spoluúčasti žáka třídní učitel nebo učitel vyučovacího předmětu, pro který IVP s ohledem na speciální vzdělávací potřeby žáka upravuje organizaci a/nebo obsah vzdělávání žáka.
4. IVP podepisuje ředitel, třídní učitel, příp. další pedagogové školy podle odst. 5, pracovník příslušné PPP, SPC, SVP, zákonný zástupce žáka jako důležité východisko společného postupu k vhodnému zabezpečení procesu integrace žáka.
5. IVP je podkladem pro uplatňování požadavku ředitele školy o navýšení finančních prostředků potřebných pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka.
6. IVP vychází z učebních dokumentů školy, závěrů speciálně pedagogického a psychologického vyšetření a doporučení odborného lékaře žáka, zohledňuje přání zákonného zástupce žáka.
7. Obsahuje všechny skutečnosti důležité pro úspěšnou integraci žáka, zejména:
 - 7.1 Údaje o obsahu, rozsahu, průběhu a způsobu poskytování individuální speciálně pedagogické a/nebo psychologické péče žákovi.
 - 7.2 Údaje o cíli vzdělávání žáka, časové a obsahové rozvržení učiva, volbu pedagogických postupů, hodnocení a klasifikace.
 - 7.3 Potřebu dalšího pedagogického pracovníka k výuce speciálních dovedností (např. čtení Brailleova hmatového písma, psaní na Pichtově psacím stroji, práce se speciálními informačními technologiemi, výuka prostorové orientace a samostatného pohybu zrakově postižených, výuka prostřednictvím znakového jazyka, individuální logopedická péče, náprava specifických poruch učení a/nebo chování). V případě žáka se sluchovým postižením se uvede potřebnost nezbytných tlumočnických služeb a jejich rozsah⁴. V případě potřeby zajistit nezbytné pomocné činnosti se uvede návrh na zapojení občana ve výkonu civilní služby⁵.

³ § 3, odst. 4 vyhlášky 291/91 Sb., o základní škole, ve znění pozdějších předpisů, § 4, odst. 9 vyhlášky 127/97 Sb., o speciálních školách a speciálních mateřských školách.

⁴ § 8, odst. 3 zákona 155/98 Sb., o znakové řeči a o změně dalších zákonů.

⁵ Metodický pokyn k zabezpečení výkonu civilní služby ve školách a školských zařízeních, č.j. 23318/99-24. Věstník MŠMT č. 9/99.

7.4 Jmenovité určení pracovníka SPC, PPP, SVP, se kterým bude škola spolupracovat při zajišťování speciálních vzdělávacích potřeb žáka.

8. Struktura IVP je uvedena v příloze č. 1 této směrnice. Strukturu IVP je možné rozšířit podle individuální potřeby žáka.
9. IVP žáka se sníženou úrovní rozumových schopností může vycházet z učebních dokumentů zvláštní školy nebo pomocné školy.
10. Změny obsahu IVP žáka projednává škola se zákonným zástupcem žáka.

III.

Úkoly SPC, PPP, SVP

1. SPC, SVP, PPP zajišťují speciálně pedagogickou a psychologickou péči integrovaným žákům, u kterých provedly speciálně pedagogické vyšetření a vypracovaly posudek, pokud tuto péči nezajišťuje škola.
2. Pokud psychologické a speciálně pedagogické vyšetření žáka předložené škole zpracovalo pracoviště klinické psychologie, klinické logopedie, Dys-centrum, odborný lékař, posoudí PPP, SPC, SVP jeho náležitosti pro účely vzdělávání žáka a správního rozhodnutí. Vlastní vyšetření provede pouze v případě potřeby, a to zejména, pokud vyšetření neobsahuje všechny náležitosti uvedené v bodech 5.1 až 5.8.
3. PPP provádí psychologické a speciálně pedagogické vyšetření a zajišťuje psychologickou a speciálně pedagogickou péči zpravidla žákům se specifickými poruchami učení a/nebo chování, SPC provádí odborné vyšetření a zajišťuje speciálně pedagogickou a psychologickou péči žákům podle svého zaměření na konkrétní druh postižení, SVP provádí odborné vyšetření a zajišťuje speciálně pedagogickou a psychologickou péči zpravidla žákům se specifickými i nespecifickými poruchami chování a žákům ohroženým negativními společenskými jevy.
4. SPC, PPP, SVP zpracovává na základě speciálně pedagogického a psychologického vyšetření žáka odborný posudek. Pokud to charakter postižení vyžaduje, doporučí SPC, PPP, SVP zákonným zástupcům žáka požádat příslušného lékaře o výpis ze zdravotní dokumentace a uvedení důležitých doporučení pro potřeby vzdělávání žáka.
5. Obsahem odborného posudku PPP, SPC, SVP pro potřeby vzdělávání žáka a pro potřeby správního rozhodnutí je zejména:
 - 5.1 informace o druhu a stupni zdravotního postižení žáka, které s ohledem na svůj rozsah a závažnost opravňuje žáka k zařazení do speciální školy nebo speciální mateřské školy⁶,

⁶ § 5, odst. 3 vyhlášky 35/1992 Sb., o mateřské škole.

§ 3, odst. 4 vyhlášky 291/1991 Sb., o základní škole, ve znění pozdějších předpisů.

§ 7, odst. 2 a 4 vyhlášky 127/1997 Sb., o speciálních školách a speciálních mateřských školách.

-
- 5.2 výklad závěrů vyšetření pro potřeby vzdělávání, jednoznačný konkrétní popis vzdělávacích potřeb žáka a návrh obsahu IVP,
- 5.3 návrh organizační formy vzdělávání žáka, tj. návrh na individuální integraci, návrh na zařazení do speciální nebo specializované třídy, návrh na zařazení do speciální školy, návrh na zařazení žáka speciální školy pro žáky s jiným druhem postižení, případně návrh na diagnostický pobyt⁷ včetně zdůvodnění,
- 5.4 stanovení doby platnosti posudku pro účely statistického výkaznictví. Doba platnosti vychází z prognózy vývoje zdravotního stavu žáka s ohledem na konkrétní případ a typ postižení. Je-li zdravotní postižení trvalého charakteru, může být v posudku stanovena doba jeho platnosti pro celou dobu školní docházky žáka,
- 5.5 návrh na snížení počtu žáků ve třídě,
- 5.6 seznam kompenzačních pomůcek, speciálních učebních pomůcek, speciálních učebnic a učebních textů nezbytných pro výuku žáka,
- 5.8 pro potřeby vzdělávání žáka ve středních nebo vyšších odborných školách obsahuje posudek konkrétní doporučení pro úpravu způsobu konání přijímacích zkoušek, pro průběh vzdělávání žáka, příp. i doporučení způsobu konání závěrečných zkoušek, maturitních zkoušek, absolutoria.

IV. Úkoly ředitele školy

1. Ředitel školy spolu se zřizovatelem školy vytváří podmínky k integraci žáků a uspokojování jejich speciálních vzdělávacích potřeb.
2. Ředitel školy umožní svým pedagogickým pracovníkům přípravu na práci s žákem, podporuje účast pedagogických pracovníků na odborných seminářích a kurzech v systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků zaměřených na problematiku integrace.
3. Ředitel školy upravuje organizaci společného vzdělávání žáků.⁸
4. Ředitel školy zpracovává ekonomické požadavky na zabezpečení vzdělávání žáka na základě návrhu SPC, PPP, SVP vyjádřeného a zdůvodněného v individuálním vzdělávacím programu. Doložené a zdůvodněné ekonomické požadavky předloží ředitel příslušnému školskému územnímu orgánu (dále jen „územní orgán“) do 31. října daného kalendářního roku. Jednotlivé případy, kdy je žák integrován v průběhu školního roku, řeší ředitel s příslušným územním orgánem.

⁷ § 7, odst. 4 vyhlášky 127/97 Sb., o speciálních školách a speciálních mateřských školách.

⁸ Metodický pokyn MŠMT č.j. 18 276/98-20 z 30.4.1998 k postupu při úpravě vzdělávacího procesu škol a školských zařízení. Věstník MŠMT č. 6/98.

5. Jestliže v průběhu školního roku přestoupí integrovaný žák do jiné školy či školského zařízení, oznámí ředitel této školy i ředitel školy, do níž žák přechází, tuto změnu příslušnému územnímu orgánu a předá potřebnou dokumentaci škole, do které žák přechází. O změně uvědomí i SPC, PPP, SVP ve kterém je žák evidován.
6. Při stanovování výše nenárokových složek mzdy pedagogických pracovníků podílejících se na práci se žákem se doporučuje zohlednit rozsah a kvalitu individuální práce věnované žákovi.
7. Případné snížení počtu žáků ve třídě řeší ředitel školy v souladu s platnými předpisy na základě doporučení SPC, PPP, SVP s ohledem na podmínky školy.

V.

Ekonomické zabezpečení

1. Příslušný územní orgán poskytne škole s integrovaným žákem finanční prostředky na příplatek za zdravotní postižení⁹.
2. Příplatek není poskytován automaticky v plné výši tzv. republikového příplatku za konkrétní zdravotní postižení. Výše příplatku je stanovena individuálně a diferencovaně podle konkrétních vzdělávacích potřeb žáků a rozsahu poskytované péče a s ohledem na odbornou a ekonomickou náročnost výuky v jednotlivých ročnících školy a s ohledem na ekonomické možnosti územního orgánu.
3. Příplatek je určen na mzdové prostředky pedagogů a dalších odborníků podílejících se na práci se žákem, na nákup nezbytných speciálních učebnic a učebních nebo nezbytných kompenzačních pomůcek, případně na jejich zapůjčení na základě smlouvy.

VI.

Zrušuje se platnost Metodického pokynu k integraci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do škol a školských zařízení č.j. 16 138/98-24.

VII.

Tato směrnice nabývá účinnosti dnem publikace ve Věstníku vlády pro orgány krajů, okresní úřady a orgány obcí.

V Praze dne

ministr

⁹ § 4, odst. 1; § 8, odst. 2, 3; § 12 odst. 5 zákona 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění zákona 132/2000 Sb.

Příloha 1
Směrnice MŠMT č.j. 13710/2001-24

Individuální vzdělávací program
(základní struktura)

Jméno žáka:

Datum narození:

Škola:

Třída:

Vyšetření PPP, SPC, SVP dne:

(výklad závěrů vyšetření pro potřeby vzdělávání, jednoznačný konkrétní popis vzdělávacích potřeb žáka je přílohou IVP)

Kontrolní vyšetření v PPP, SPC, SVP dne:

Výchozí učební dokumenty :

Vyučovací předmět:

(Konkrétní cíle, úprava organizace výuky, časové a obsahové rozvržení výuky, forma zadávání úkolů, způsob hodnocení a klasifikace, pedagogické postupy apod.)

Speciálně pedagogická a psychologická péče:

- konkrétní určení a rozsah péče podle druhu postižení žáka a jeho vzdělávacích potřeb
- organizace a způsob zabezpečení, poskytovatel

Nezbytné kompenzační a učební pomůcky, vybavení, učebnice, učební texty apod. vč. zdůvodnění

Účast dalšího pedagogického pracovníka, tlumočníka znakového jazyka, příp. pracovníka ve výkonu civilní služby apod. včetně zdůvodnění

Další důležité informace:

Spolupráce se zákonnými zástupci:

(domácí příprava, doporučené aktivity žáka ve volném čase, požadavek na lékařské vyšetření ap.)

Podíl žáka na řešení problému:

Jmenovité určení pracovníka SPC, PPP, SVP, se kterým škola spolupracuje:

Na vypracování IVP se podíleli (vypsat příslušné spolupracující účastníky):

Podpisy ředitele školy, třídního učitele, vyučujícího, zákonného zástupce, odpovědného pracovníka PPP, SPC, SVP, případně též žáka:

Datum:

Metodický pokyn k vzdělávání žáků se specifickými poruchami
učení a/nebo chování
č.j. 13 711/2001-24

Návrh materiálu

Metodický pokyn stanovuje podrobnosti organizačního zajištění a postupů při vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení a/nebo chování v základních školách, specializovaných třídách základních škol, ve speciálních školách, ve středních a vyšších odborných školách.

Čl. I

Úvodní ustanovení

Žáky se specifickými poruchami učení a/nebo chování (dále jen žáci) jsou žáci se specifickými poruchami učení v oblasti jazykových dovedností, matematických dovedností nebo žáci se specifickými poruchami v oblasti sociálních dovedností, tj. žáci se specifickými poruchami chování.

Čl. II

Vzdělávání žáků v základních školách, speciálních školách a specializovaných třídách základních škol

- 1) Za vytvoření podmínek pro vzdělávání žáků odpovídá ředitel školy. Vychází přitom z doporučení a výsledků odborného psychologického a speciálně pedagogického vyšetření příslušného poradenského zařízení, tj. pedagogicko-psychologické poradny (dále jen PPP), speciálně pedagogického centra (dále jen SPC), střediska výchovné péče pro děti a mládež (dále jen SVP) zařazené do sítě škol, předškolních a školských zařízení MŠMT a ze spolupráce s pedagogy školy a zákonnými zástupci žáka.
- 2) Ředitel dbá a podporuje zvyšování odborné úrovně a připravenosti pedagogických pracovníků školy pro práci se žáky s příznaky specifických poruch učení a/nebo chování.
- 3) Před provedením odborného vyšetření v PPP, SPC, SVP a zařazením žáka do režimu speciálního vzdělávání, tj. zařazení žáka do speciální školy, specializované třídy, individuální integrace podle individuálního vzdělávacího programu, organizuje škola pro žáka intenzivní podpůrný výukový program v délce minimálně tří měsíců s využitím individuálních pedagogických přístupů a metod v rámci vyučování. Cílem je podpořit školní úspěšnost žáků v podmínkách běžné školy, za pomoci běžných pedagogických metod a postupů předejít selhávání žáka, příp. rozvoji nepřiměřených projevů chování.
- 4) Za obsah a realizaci podpůrného výukového programu odpovídá učitel příslušného vyučovacího předmětu. V případě, že ve škole pracuje speciální pedagog, příp. pedagog podle

- odst. 8, čl. II tohoto pokynu, podílí se tento na zpracování obsahu a provádění podpůrného programu. Program je písemně zpracován a zhodnocení jeho průběhu je součástí pedagogické diagnostiky a žádosti o provedení odborného vyšetření v PPP, SVP nebo SPC.
- 5) Organizace vzdělávacího procesu vyžaduje uplatňovat speciálně pedagogická hlediska a postupy v průběhu celého vyučování. V praxi to znamená např. volit pomalejší tempo, individuální postupy, využívat možnosti úpravy rozsahu učiva a odpovídajícím způsobem snížit nároky v jednotlivých školních výkonech žáků zatížených poruchou. Např. při výuce jazyků je třeba upřednostňovat ústní osvojování, doplňování textu, omezit psaní diktátů a individuálně upravit způsob psaní, individuálně upravit způsob hodnocení a klasifikace s přihlédnutím k příznakům postižení žáka, při čtení užívat kratší texty, kontrolovat porozumění, při psaní preferovat kritérium čitelnosti před úpravností, při poruše matematických schopností využívat co nejvíce názorných pomůcek.
 - 6) Škola umožní žákům vhodně kompenzovat zkrácení doby pozornosti a užívat dostupné kompenzační pomůcky (kalkulátor, počítač, magnetofon apod.), sešity s alternativním řádkováním apod.
 - 7) Speciálně pedagogická péče je zaměřena na rozvoj a posílení oslabených funkcí centrálního nervového systému a osvojování potřebných dovedností.
 - 8) Výuku speciálních dovedností provádí speciální pedagog nebo pedagogický pracovník, který absolvoval program akreditovaný MŠTMT v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků zaměřený na problematiku specifických poruch učení nebo v případě žáků se specifickými poruchami chování zaměřený na výcvik v psychologických technikách.
 - 9) Do výuky ve speciálních základních školách pro žáky se specifickými poruchami chování a ve specializovaných třídách pro žáky se specifickými poruchami chování se zpravidla zařazuje jedna až dvě vyučovací hodiny týdně speciální výuky sociálních dovedností se zaměřením na korekci nežádoucích projevů chování s využitím postupů nácviku pozornosti, tlumení impulzivitu, nácvik relaxačních technik apod.
 - 10) Do výuky ve speciálních základních školách a specializovaných třídách pro žáky se specifickými poruchami učení se zpravidla zařazuje jedna až dvě vyučovací hodiny speciální výuky týdně. Jedná se o speciálně pedagogickou péči, zejména logopedickou včetně speciálních cvičení zaměřených zvláště na rozvoj zrakového a sluchového vnímání, prostorové orientace, pozornosti, paměti, postřehování, vytváření početních představ apod. podle konkrétních vzdělávacích potřeb žáků.
 - 11) O individuální nebo skupinové organizaci výuky předmětů speciálně pedagogické péče rozhodne ředitel školy s přihlédnutím k potřebám žáků, doporučení PPP, SPC, SVP a s ohledem na podmínky školy.
 - 12) Osvobození žáka z výuky některému vyučovacímu předmětu¹ se doporučuje uskutečňovat pouze v případech hodných zvláštního zřetele, nelze-li zajistit výuku daného vyučovacího předmětu alternativním způsobem respektujícím charakter a stupeň postižení.
 - 13) O průběhu poskytované speciálně pedagogické péče škola průběžně informuje zákonné zástupce žáka.

¹ §4, odst.1 vyhlášky MŠMT č. 291/91 Sb., o základní škole.

-
- 14) Organizace vzdělávání individuálně integrovaných žáků a rozsah speciálně pedagogické péče jsou stanoveny v souladu s výsledky psychologického a speciálně pedagogického vyšetření v individuálním vzdělávacím programu (dále jen IVP).

Čl. III

Vzdělávání žáků ve středních a vyšších odborných školách

- 1) U žáků příznaky specifických poruch učení a/nebo chování často přetrvávají až do dospělosti. K trvajícím příznakům postižení je třeba přihlížet po celou dobu školní docházky včetně přípravy ve střední, resp. vyšší odborné škole a přizpůsobit průběh a organizaci vzdělávání a přijímacích a závěrečných zkoušek v souladu s doporučením příslušné PPP, SPC, SVP.
- 2) Škola umožní žákům v souladu s pedagogickými principy individuálního přístupu užívat dostupné kompenzační pomůcky (kalkulátor, počítač, magnetofon apod.), kompenzovat příznaky postižení individuální formou zadání i plnění úkolů.
- 3) Osvobození z výuky vyučovacím předmětu² je možné pouze v případech hodných zvláštního zřetele a nelze-li zajistit výuku daného vyučovacího předmětu alternativním způsobem respektujícím charakter a stupeň postižení.

Čl. IV

Vedení dokumentace

- 1) Obsah a průběh speciálně pedagogické péče poskytované žákům v základních školách, ve speciálních základních školách a specializovaných třídách zaznamenává příslušný odpovědný pedagog do osobních záznamů žáka, které jsou přílohou katalogového listu.
- 2) O obsahu a průběhu speciálně pedagogické péče poskytované žákům individuálně integrovaným v běžném vzdělávacím proudu vede záznam příslušné poradenské pracoviště, které provedlo vyšetření, na jehož základě je žák ve škole integrován a které vede žáka ve své odborné poradenské péči. V rámci kontrolního vyšetření provede toto pracoviště záznam o průběhu speciálně pedagogické péče do formuláře IVP.
- 3) V případě, kdy je speciálně pedagogická péče poskytována speciálním pedagogem nebo pedagogickým pracovníkem podle odst. 5, čl. II tohoto pokynu, vede záznam tento odpovědný pedagog.
- 4) Vedení dokumentace se řídí zákonem č. 256/1992 Sb., o ochraně osobních údajů v informačních systémech.

Čl. V

Hodnocení a klasifikace žáka

- 1) Hodnocení a klasifikace žáka vychází ze znalosti příznaků postižení.

² § 3, odst. 1 vyhlášky MŠMT č. 354/91 Sb., o středních školách.

- 2) Při hodnocení a klasifikaci žáků zejména ve věku plnění povinné školní docházky je třeba zvýraznit motivační složku hodnocení, hodnotit jevy, které žák zvládl. Při hodnocení se doporučuje užívat různých forem hodnocení, např. bodové ohodnocení, hodnocení s uvedením počtu chyb.
- 3) Při klasifikaci žáků ve věku plnění povinné školní docházky se doporučuje upřednostnit širší slovní hodnocení³.
- 4) Specifický přístup při klasifikaci žáků je třeba uplatňovat při klasifikaci ve všech vyučovacích předmětech, ve kterých se projevuje postižení žáka, a to na všech stupních vzdělávání.
- 5) Doporučuje se sdělit vhodným způsobem ostatním žákům ve třídě podstatu individuálního přístupu a způsobu hodnocení a klasifikace žáka.

Čl. VI

Diagnostika specifických poruch učení a/nebo chování

- 1) Diagnostika se provádí na základě komplexního posouzení případu, rozboru příznaků, příčin a dalších souvislostí v souladu s postupy diferenciální diagnostiky.
- 2) Při stanovování diagnózy specifických poruch učení a/nebo chování pro účely zařazení žáka do režimu speciálního vzdělávání je třeba využívat **minimální závazné spektrum nástrojů**, které zahrnuje pedagogickou diagnostiku, psychologickou diagnostiku a speciálně pedagogickou diagnostiku.
- 3) Pedagogickou diagnostiku provádí učitel, který dává podnět k dalšímu odbornému psychologickému a speciálně pedagogickému vyšetření. Pedagogická diagnostika se provádí zejména na základě rozboru výsledků školní práce žáka ve vztahu k používaným metodám výuky, porovnání výkonu žáka v jednotlivých vyučovacích předmětech a činnostech s uvedením pozitivních výsledků žakových výkonů, sledování průběhu koncentrace pozornosti a dalších projevů chování. **Pedagogická diagnostika je podkladem pro odborné vyšetření psychologické a speciálně pedagogické.**
- 4) Speciálně pedagogickou a psychologickou diagnostiku provádí PPP, SPC, SVP.
- 5) Součástí speciálně pedagogického a psychologického vyšetření je s ohledem na typ postižení:
 - Verbální a neverbální test inteligence užívaný pro danou věkovou kategorii
 - Percepčně kognitivní zkoušky
 - sluchového vnímání a paměti
 - zrakového vnímání a paměti
 - prostorové a časové orientace
 - vizuomotorické koordinace

³ vyhláška MŠMT č. 291/91 Sb., o základní škole, ve znění pozdějších předpisů,
vyhláška MŠMT č. 127/97 Sb., o speciálních školách a speciálních mateřských školách.

- Vyšetření pozornosti
 - Speciální didaktické zkoušky vztahující se k příslušné věkové kategorii žáka a typu jeho postižení (např. zkouška čtení, psaní, pravopisu, zkouška matematických schopností apod.)
 - Vyšetření osobnosti standardizovanými či projektivními technikami
 - Vyšetření rodinných vztahů
 - Pozorování a rozbor projevů chování
 - V případě potřeby zahrnuje speciálně pedagogická a psychologická diagnostika další zkoušky, např. zkoušky motoriky, případně logopedické vyšetření podle zvláštních předpisů⁴
- 6) Závěr speciálně pedagogického a psychologického vyšetření vždy obsahuje výklad výsledků vyšetření pro potřeby vzdělávání a doporučení obsahu IVP. V závěru vyšetření musí být jednoznačně uvedeno, zda specifická porucha učení a/nebo chování je takového charakteru, který opravňuje k poskytnutí zvýšeného normativu a platnost vyšetření pro potřeby správního rozhodnutí.
- 7) Vyšetření PPP, SPC, SVP předkládané střední, resp. vyšší odborné škole v rámci přijímacího řízení a pro potřeby vzdělávání žáka obsahuje vždy výklad výsledků vyšetření a důležité informace o charakteru postižení, aby bylo možné vytvořit odpovídající podmínky přijímacích i závěrečných zkoušek i průběhu studia.

Čl. VII

Úkoly PPP, SPC, SVP

PPP, SPC, SVP, které provedlo diagnostiku:

- 1) zajišťuje pravidelnou a přímou individuální speciálně pedagogickou a psychologickou péči integrovaným žákům, pokud tuto péči nezajišťuje škola
- 2) sleduje průběh speciálního programu odstraňování příznaků specifické poruchy učení a/nebo chování u žáků zařazených do specializovaných tříd
- 3) provádí odborný dohled a pravidelnou aktualizaci obsahu speciálně pedagogické péče poskytované žákům ve školách
- 4) provádí pravidelná kontrolní vyšetření žáků
- 5) spolupracuje s pedagogy a zákonnými zástupci žáků
- 6) poskytuje zákonným zástupcům žáka informace o možnostech jeho vzdělávání; v případě zletilosti poskytuje tyto informace přímo žákovi
- 7) průkazným způsobem informuje zákonné zástupce žáka o výsledku vyšetření a průběhu speciálně pedagogické péče, kterou poskytuje; v případě zletilosti poskytuje informace o výsledku vyšetření přímo žákovi

⁴ *metodický pokyn k zabezpečení logopedické péče ve školství, č.j. 21224/98-24. Věstník MŠMT č. 8/98.*

Čl. VIII

Pokud tento pokyn nestanoví jinak, vztahují se k integraci žáka se specifickými poruchami učení ustanovení Směrnice MŠMT k integraci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do škol a školských zařízení č.j. /2001-24.

Čl. IX

Ruší se pokyn MŠMT č.j. 23 472/92-21 k zajištění péče o děti se specifickými vývojovými poruchami učení v základních školách.

Čl. X

Tento pokyn nabývá účinnosti dnem zveřejnění.

Metodický pokyn k prevenci a postihu záškoláctví

Návrh materiálu připraveného ve spolupráci s Policií ČR a MPSV ČR

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vydává tento metodický pokyn k provádění výchovné a sociálně-právní ochrany dětí a mládeže v případech zanedbávání školní docházky žáků základních, středních a speciálních škol (dále jen záškoláctví).

Čl. I Plnění povinné školní docházky

- 1) Základní principy plnění povinné školní docházky jsou upraveny zákonem¹.
- 2) Rodiče, pěstouni nebo občan, popřípadě ústav (zařízení), jemuž bylo na základě soudního rozhodnutí dítě svěřeno do výchovy (dále jen zákonní zástupci), jsou povinni zajistit pravidelnou a včasnou docházku žáka do školy².
- 3) Nemůže-li se žák účastnit vyučování z důvodů předem známých žákovi nebo jeho zákonnému zástupci, požádá zákonný zástupce žáka třídního učitele nebo ředitele školy o uvolnění z vyučování. Nemůže-li se žák účastnit vyučování z nepředvídaných důvodů, je zákonný zástupce žáka povinen nejpozději do dvou dnů oznámit třídnímu učiteli důvod nepřítomnosti žáka³. Dobu, na kterou žáka uvolní třídní učitel nebo ředitel školy, stanoví školní řád. V odůvodněných případech může škola požadovat lékařské potvrzení o nemoci žáka či jiný úřední doklad potvrzující důvod nepřítomnosti žáka⁴. Ve sporných případech může ředitel školy požádat o spolupráci místně příslušný správní orgán (např. zdravotního radu).
- 4) Žákovi, jehož zákonní zástupci z důvodu povolání mění často místo svého pobytu (na území republiky), ředitel školy, do které je žák trvale zařazen (dále jen kmenová škola), na základě oznámení zákonných zástupců o způsobu plnění povinné školní docházky během jeho nepřítomnosti v kmenové škole, určí rozsah učiva, který by měl žák zvládnout. Vysvědčení vydává kmenová škola na základě záznamů o hodnocení a klasifikaci z jednotlivých škol, které žák po tuto dobu navštěvoval.

¹ § 34, § 36, § 37 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních, středních a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

² § 36 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních, středních a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a § 217 odst. 1 trestního zákona č. 140/1961Sb., ve znění pozdějších předpisů, a § 31, § 32 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů.

³ § 3 odst. 8 vyhlášky č. 291/1991 Sb., o základní škole, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ § 3 odst. 9 vyhlášky č. 291/1991 Sb., o základní škole, ve znění pozdějších předpisů.

- 5) Zákonní zástupci, kteří se chystají vycestovat společně s dětmi na delší dobu (jeden a více měsíců) do zahraničí, písemně oznámí tuto skutečnost řediteli kmenové školy. Ředitel školy upozorní zákonné zástupce žáka na povinnost přihlásit žáka do školy nejpozději do týdne po příjezdu do země pobytu⁵.
- 6) Ustanovení odstavce 1 až 5 se obdobně vztahují i na plnění povinné školní docházky ve víceletých gymnáziích a osmiletých konzervatořích v oboru tanec.

Čl. II Prevence záškoláctví

1) Prevenci záškoláctví zajišťuje výchovný poradce a školní metodik prevence na základě celoročního plánu prevence a protidrogového programu školy⁶. Jejich činnost spočívá zejména:

- v úzké spolupráci s třídními učiteli,
 - v evidenci a analýzách příčin problémového chování žáků,
 - ve spolupráci se zákonnými zástupci žáka,
 - v konání výchovných pohovorů se žáky,
 - v pravidelném zpracovávání dokumentace o absenci žáků,
 - v osvětové činnosti,
 - ve spolupráci s pedagogicko-psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče, speciálně pedagogickým centrem a školním psychologem,
 - v organizování výchovných komisí ve škole.
- 2) Školy zajišťují využití volného času žáků formou zájmových útvarů, školních družin a školních klubů. Doporučují se aktivity vycházející ze současných zájmů žáků a možností školy, které budou hodnotně naplňovat volný čas žáků.
 - 3) Školy pořádají ve spolupráci s organizacemi a institucemi, které jsou zaměřeny na osvětovou, vzdělávací a informační činnost, preventivní aktivity na základě zájmu žáků, návrhů zákonných zástupců žáků, popř. rady školy, nebo při výskytu akutních problémů.

Čl. III Způsob řešení neomluvené absence a postup zúčastněných subjektů

- 1) Třídní učitel eviduje školní docházku žáků své třídy, omluenou a neomluvenou absenci. O neomluvené i zvýšené omluvené absenci informuje výchovného poradce, který tyto údaje vyhodnocuje. Při zvýšené omluvené absenci ověřuje její věrohodnost. Neomluvenou absenci do součtu 25 vyučovacích hodin řeší se zákonným zástupcem žáka třídní učitel formou pohovoru, na který je zákonný zástupce pozván doporučeným dopisem. Projedná důvod absence žáka a způsob omlouvání jeho nepřítomnosti a upozorní na povinnost stanovenou zákonem. Seznámí zákonného zástupce s možnými důsledky v případě

⁵ § 16 odst. 3 vyhlášky MŠMT ČR č. 291/1991 Sb, o základní škole, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ *Koncepce prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti rezortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na období 2001–2004, č.j. 12 418/2001-51*

nárůstu neomluvené absence. Proveďte zápis z pohovoru (doporučený vzor – příloha č. 1), do něhož uvede způsob nápravy dohodnutý se zákonným zástupcem. Zákonný zástupce zápis podepíše a obdrží jeho kopii. Případné odmítnutí podpisu zákonným zástupcem se do zápisu zaznamená.

- 2) Během období, kdy škola vyhodnocuje neomluvenou absenci, může ředitel školy v zájmu zjištění pravé příčiny záškoláctví žáka a jejího odstranění požádat o spolupráci odborníky z oblasti pedagogicko-psychologického poradenství, popř. orgány sociálně-právní ochrany dětí⁷.
- 3) Pro řešení problému záškoláctví a dalších výchovných problémů může ředitel školy zřídit poradní orgán, výchovnou komisi.
- 4) Při počtu nad 25 neomluvených hodin, se svolává výchovná komise, které se dle závažnosti a charakteru absence účastní:
 - zákonný zástupce
 - třídní učitel,
 - výchovný poradce,
 - vedení školy,
 - zástupce orgánu sociálně-právní ochrany dětí,
 - metodik prevence, popř. další odborníci.
- 5) Pozvání zákonných zástupců na jednání výchovné komise se provádí doporučeným dopisem. O průběhu a závěrech jednání výchovné komise se provede zápis, který zúčastněné osoby podepíší (doporučený vzor – příloha č. 2). Případná neúčast nebo odmítnutí podpisu zákonnými zástupci se v zápisu zaznamená. Zákonný zástupce obdrží kopii zápisu.
- 6) V případě, kdy neomluvená absence přesáhne 25 neomluvených hodin, škola (výchovný poradce) neprodleně zašle oznámení o pokračujícím záškoláctví (doporučený vzor – příloha č. 3) s náležitou dokumentací příslušnému okresnímu úřadu nebo pověřenému obecnímu úřadu. Tato ohlašovací povinnost vychází z platné právní úpravy⁸.
- 7) V případě opakovaného záškoláctví v průběhu školního roku, pokud již byli zákonní zástupci pravomocným rozhodnutím správního orgánu postiženi pro přestupek podle ustanovení zákona⁹, je třeba postoupit v pořadí již druhé hlášení o neplnění povinné školní docházky Policii ČR, kde bude případ řešen jako trestní oznámení pro podezření spáchání trestného činu ohrožení mravní výchovy mládeže¹⁰. Kopie hlášení o neplnění povinné školní docházky bude zaslána příslušnému okresnímu úřadu nebo pověřenému obecnímu úřadu.

⁷ § 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

⁸ § 167, § 168 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, ve znění pozdějších předpisů a Čl. 13 odst. 13 Pracovního řádu pro zaměstnance škol a školských zařízení – č.j. 14 269/2001.

⁹ § 31 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰ § 217 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, ve znění pozdějších předpisů, a § 10 odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

Čl. IV Střední školy

- 1) Žák je povinen docházet do střední školy pravidelně a včas podle stanoveného rozvrhu hodin a zúčastňovat se vyučování všech povinných vyučovacích předmětů i volitelných předmětů, které si zvolil. Základní podmínky pro omlouvání neúčasti ve vyučování ve střední škole stanoví vyhláška¹¹. Konkrétní způsoby omlouvání neúčasti ve vyučování stanoví ředitel střední školy ve školním řádu.
- 2) Neomluvená absence žáka ve vyučování ve střední škole může být za podmínek stanovených vyhláškou¹² posuzována jako zanechání studia, případně může ředitel střední školy z tohoto důvodu za podmínek stanovených zákonem¹³ a školním řádem rozhodnout o podmíněčném vyloučení či vyloučení žáka ze studia ve střední škole.

Čl. V Závěrečné ustanovení

Metodický pokyn nabývá účinnosti dne

¹¹ § 2 odst. 1 až 5 vyhlášky č. 354/1991 Sb., o středních školách, ve znění pozdějších předpisů.

¹² § 7 odst. 3 vyhlášky MŠMT ČR č. 354/1991 Sb., o středních školách, ve znění pozdějších předpisů.

¹³ § 20 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.